

Natuurtoets

“Kolhornerweg 3 ”

Gemeente Hollands Kroon (NH)

- **Aanvullend onderzoek**

Rapport

01/355 AFO Advisering & Onderzoek

Titel en subtitel

Natuurtoets "Kolhonerweg 3"

Gemeente Hollands Kroon

- *Aanvullend onderzoek*

Auteur(s)

drs. A. H. Swaan

Opdrachtgever:

Stichting Jonkerszorg

Herenweg 105

1718 AD Hoogwoud

Opdrachtnemer

AFO Advisering & Flora- en faunaOnderzoek

Limmerweg 46

1935 AM Egmond-Binnen

www.afo-onderzoek.nl

e-mail: info@afo-onderzoek.nl

Datum publicatie: 8 november 2022

© **AFO Advisering & Flora- en fauna Onderzoek**, 2022

Niets uit deze rapportage mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AFO en de opdrachtgever openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, websites etc..

Natuurtoets

“Kolhornerweg 3 ”

Gemeente Hollands Kroon (NH)

- **Aanvullend onderzoek**

Rapportage: A. H. Swaan

AFO Advisering & Onderzoek
Rapport 01/355

Heiloo, 8 november 2022

Inhoudsopgave:

SAMENVATTING	3
1 INLEIDING	5
LEESWIJZER	5
2 GLOBALE BESCHRIJVING LOCATIE & VOORGENOMEN ONTWIKKELING	6
2.1 INLEIDING	6
2.2 BESCHRIJVING LOCATIE	7
2.3 VOORGENOMEN ONTWIKKELING	7
3 AANVULLEND ONDERZOEK	8
3.1 INLEIDING	8
3.2 HUISMUS	8
3.2.1 <i>Inleiding & Methode</i>	8
3.2.2 <i>Resultaten</i>	8
3.2.3 <i>Conclusie & Discussie</i>	8
3.3 GIERZWALUW	9
3.3.1 <i>Methode</i>	9
3.3.2 <i>Resultaten</i>	9
3.3.3 <i>Conclusie</i>	9
3.4 VLEERMUIZEN	10
3.4.1 <i>Inleiding</i>	10
3.4.2 <i>Materiaal & methoden</i>	10
3.4.3 <i>Resultaten</i>	11
3.4.4 <i>Conclusie & Discussie</i>	12
4 EFFECTBEOORDELING	14
4.1 INLEIDING	14
4.2 GEWONE DWERGVLEERMUIS	14
4.3 CONCLUSIE	14
5 CONCLUSIE NATUURWET- EN REGELGEVING	15
5.1 WET NATUURBESCHERMING	15
6 PREVENTIEVE MAATREGELEN & ADVIES	16
7 LITERATUUR/BRONNEN	17

Samenvatting

➤ Inleiding

- Voor een planlocatie nabij de plaats Middenmeer werd in het kader van een Natuurtoets een aanvullend onderzoek uitgevoerd voor het onderdeel soortbescherming Wet natuurbescherming.
- De opdrachtgever voor dit onderzoek was de Stichting Jonkerszorg gevestigd in Hoogwoud.
- Op de planlocatie staat een woonhuis met een hier aan gekoppelde grote schuur. Het voornemen is beide gebouwen geschikt te maken voor een zorgfunctie, de kerntaak van de stichting. Aan de buitenzijde wordt het dak van beide gebouwen gerenoveerd en geïsoleerd.
- Voor deze ontwikkeling werd eerder een QuickScan Natuurtoets verricht, waarbij één van de conclusies was dat nader onderzoek naar het gebruik van de locatie door vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw noodzakelijk was. Zonder aanvullende informatie over deze soortgroep/soorten kon onvoldoende beoordeeld worden of de Wet natuurbescherming mogelijk overtreden zou kunnen worden bij de voorgenomen ontwikkeling.

➤ Aanvullend onderzoek

• Uitvoering & methode

- Het aanvullende veldonderzoek vond plaats van april t/m eind september 2022. Bij het onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen vormde het zogeheten vleermuisprotocol 2021 de leidraad bij de toegepaste onderzoeksmethode. Huismus en Gierzwaluw werden volgens een standaardmethode geïnventariseerd o.a. vermeld in het Kennisdocument over deze soorten (BIJ12).

• Resultaten

Huisumus & Gierzwaluw

- Er werden geen indicaties verkregen die duiden op de aanwezigheid van broedlocaties van deze soorten op de planlocatie.

Vleermuizen

- Algemeen

Op en nabij de planlocatie werden in totaal vier soorten vleermuizen waargenomen. Gewone dwergvleermuis was hierbij veruit het talrijkst aanwezig. De andere soorten: Laatzvlieger, Ruige dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis werden waargenomen maar waren kortdurend aanwezig.

- Verblijfolocaties

Op de planlocatie (woongebouw/schuur) is een verblijfolocatie aanwezig van een Gewone dwergvleermuis

- Paarterritorium

Een deel van de buitenruimte grenzend aan het woongebouw/schuur doet dienst als paarterritorium van een Gewone dwergvleermuis.

➤ Effectbeoordeling

- Een nadere beschouwing van mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling was noodzakelijk voor wat betreft het geconstateerde paarterritorium en de aanwezige verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis. Beiden hebben een beschermde status binnen de Wet natuurbescherming.
- De voorgenomen ontwikkeling leidt naar verwachting tot, in ieder geval tijdelijk, verdwijnen van de verblijfplaats van een Gewone dwergvleermuis. Een negatief effect op de aanwezigheid van een paarterritorium als gevolg van verlichting is mogelijk, maar lijkt te kunnen worden voorkomen.
- Andere in dit kader relevante negatieve effecten op vleermuizen worden niet verwacht.

➤ Natuurwet- en regelgeving

Overtreding van de Wet natuurbescherming als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling zal afgaande op de verkregen resultaten optreden in het kader van soortbescherming. Wat betreft het paarterritorium kan dit worden voorkomen als de in deze rapportage beschreven preventieve maatregelen worden opgevolgd en nageleefd. Dit geldt niet voor de geconstateerde aanwezigheid van een verblijfplaats van een Gewone dwergvleermuis. Een ontheffingsaanvraag dan wel verklaring van geen bedenkingen is hier aan de orde. Deze kan in het kader van de voorgenomen werkzaamheden worden verkregen, en hoeft daarmee geen blijvende beperking te zijn voor de voorgenomen ontwikkeling.

➤ **Preventieve maatregelen.**

Dit betreft het voorkomen van verstoring van broedende vogels (soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn), en verder het beperken van uitstralend (bouw)licht in de periode juli-oktober (paarperiode Gewone dwergvleermuis). Ook bij de verdere inrichting van het perceel (gebruiksfase) dienen negatieve effecten door lichtuitstraling te worden voorkomen. In deze rapportage worden de preventieve maatregelen nader beschreven.

1 Inleiding

In opdracht van Jonkerszorg werd door AFO een aanvullend onderzoek verricht in het kader van een Natuurtoets. In 2021 werd voor deze locatie reeds een QuickScan Natuurtoets verricht (Mertens, 2021). Eén van de conclusies van de QuickScan was dat een nadere aanvullende toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk was om effecten van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden afdoende te kunnen beoordelen. Hiervoor diende eerst aanvullend veldonderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van de planlocatie door Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen. Op basis van alleen een QuickScan-onderzoek kon de aan- of afwezigheid van deze soorten, en daarmee de mogelijke effecten op deze soorten, onvoldoende worden bepaald. AFO heeft het aanvullende veldonderzoek uitgevoerd in de periode april 2022 t/m september 2022. De resultaten hiervan worden in deze rapportage beschreven, gevolgd door een nadere toetsing van de verzamelde gegevens aan de Wet natuurbescherming.

Natuurtoets natuurwet- en regelgeving. Het primaire doel van een Natuurtoets is; de invloed van een project of ontwikkeling op aanwezige beschermde natuurwaarden te beoordelen. De natuurwet- en regelgeving kent hierbij zowel bescherming van soorten als van gebieden. Als eerste stap wordt veelal een QuickScan-onderzoek verricht om een duidelijk beeld te verkrijgen van de aanwezige of mogelijk aanwezige beschermde flora en fauna en de aanwezigheid van beschermde leefgebied van soorten. Hierbij wordt de projectlocatie kort onderzocht en mogelijke effecten van het project op aanwezige of mogelijk aanwezige natuurwaarden worden beoordeeld. Op basis hiervan kan reeds worden vastgesteld in hoeverre een project of ruimtelijke inrichting in strijd is, of mogelijk kan zijn, met de natuurwet- of regelgeving. Bij een QuickScan-onderzoek dient daarnaast duidelijk te worden of meer informatie noodzakelijk is om dit correct te kunnen beoordelen. Dit kan zijn aanvullend onderzoek in het kader van de Natuurtoets, uitgaande van het voorgenomen project of de ruimtelijke ingreep. Maar, de resultaten van de QuickScan kunnen ook aanleiding zijn het project of de ruimtelijke ontwikkeling bij te stellen. Waarbij gedacht kan worden aan de wijze uitvoering, het ontwerp, en/of andere activiteiten die hiermee samenhangen, zoals de planning van de uitvoering. Indien voldoende informatie verkregen is voor de beoordeling dient een Natuurtoets uiteindelijk ook te bepalen of vergunningverlening/ontheffing in het kader van de natuurwet- en regelgeving aan de orde is.

Leeswijzer

In deze rapportage worden achtereenvolgend behandeld:

- A. Beschrijving van de planlocatie en van de voorgenomen ontwikkeling.
- B. Beschrijving van het aanvullende onderzoek (Methode en verkregen resultaten)
- C. Effectbeoordeling
- D. Conclusie met betrekking tot de Natuurwet- en regelgeving
- E. Aanvullende preventieve maatregelen & advies

2 Globale beschrijving locatie & voorgenomen ontwikkeling

2.1 Inleiding

In de QuickScan die voor de voorgenomen ontwikkeling verricht is (Mertens B.V., 2021), werd de planlocatie reeds beschreven, voor een belangrijk deel in relatie tot de te verwachten beschermde natuurwaarden. Voor de inzichtelijkheid bij de hier verkregen onderzoeksresultaten en de interpretatie van de mogelijke effecten, is in deze rapportage eveneens een korte beschrijving van de planlocatie en directe omgeving opgenomen, inclusief een kaart van de geografische ligging. Deze aanvullende rapportage wordt daarmee tevens beter bruikbaar als zelfstandige rapportage.

Figuur 1. Ligging van de planlocatie. De planlocatie is blauw omkaderd aangegeven op de meest gedetailleerde inzet. Bewerkte topografische kaart © 2022 Topografische Dienst Emmen/PDOK.

2.2 Beschrijving locatie

De planlocatie ligt in het agrarische gebied van de Wieringermeer, op ruim een kilometer ten westen van de plaats Middenmeer. De planlocatie heeft in het verleden een functie gehad als agrarisch bedrijf. De belangrijkste opstallen op de planlocatie zijn: een woonhuis gekoppeld aan een grote schuur en een voormalige hooiberg/schuur. Verder staat er een klein gebouw van metalen plaatmaterialen aan de oostzijde van het perceel. Verspreid langs de Kolhornerweg liggen soortgelijke boerenerven, waarvan er meerderen nog een agrarische bestemming hebben.

De Kolhornerweg loopt parallel aan de Wesfriesche vaart, een doorgaand breed en daarmee voor scheepvaart geschikt kanaal. Langs deze vaart loopt, tussen dit kanaal en de Kolhornerweg, een relatief brede groenzone (~15 m.). Deze zone is voor het belangrijkste deel beplant met bomen. Het overige gebied in de directe omgeving van de planlocatie bestaat uit geheel open landschap, dat voor namelijk gebruikt wordt voor akkerbouw. Alleen op de aanwezige erven langs de weg is hoger opgaande vegetatie te vinden (bomen en struiken). Ook op de planlocatie is dit het geval, er zijn meerdere boomsoorten aanwezig, deels als solitaire bomen op een grasgazon, deels als een aaneengesloten houtopstand.

2.3 Voorgenomen ontwikkeling

De Stichting Jonkerszorg heeft het voornemen het woonhuis en de gekoppelde grote schuur op de planlocatie geschikt te maken voor gebruik als huisvesting van haar doelgroep: mensen met een dagelijkse zorgbehoefte. Dit betreft veelal mensen met geheugenproblemen (dagbesteding en woonfunctie). Hiervoor dienen er aanpassing plaats te vinden aan de gebouwen. Aan de buitenzijde betreft dit het renoveren en isoleren van de het dak.

Foto 1. Het woonhuis met de hieraan verbonden grote schuur. Foto genomen in noordoostelijke richting.

3 Aanvullend onderzoek

3.1 Inleiding

Het veldonderzoek richtte zich op de vogelsoorten Huismus en Gierzwaluw, en de soortgroep vleermuizen. Het bestaande woonhuis en de grote schuur werden geschikt geacht voor mogelijk aanwezigheid van respectievelijk broed- en vaste verblijfplaatsen (Mertens, 2021). Van deze onderzochte soorten zijn de broed- of vaste verblijfplaatsen jaarrond beschermd, en daarmee is er een extra grote relevantie in het licht van de Wet natuurbescherming. Er kunnen op de planlocatie meerdere soorten vleermuizen verwacht worden. Het meest waarschijnlijk is de aanwezigheid van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger, maar er dient altijd rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van andere minder algemene soorten die eveneens(woon)huizen kunnen gebruiken als verblijfslocaties.

3.2 Huismus

3.2.1 Inleiding & Methode

Er werden twee bezoeken gebracht aan de locatie om mogelijke (nest-indicatieve) waarnemingen van Huismus te kunnen verkrijgen (ochtend 28 april & 13 mei 2022). De bezoeken vonden plaats bij voor inventarisatie geschikte weersomstandigheden. Daarbij werd de planlocatie en de zeer nabije omgeving geïnventariseerd op de aanwezigheid van Huismus. Er werd per inventarisatie circa een uur op het perceel en de directe omgeving doorgebracht.

3.2.2 Resultaten

Er werd op beide dagen geen Huismus waargenomen op het planperceel. Op 28 april werden Houtduif, Turkse tortel en Kauw kort waargenomen op het dak de grote schuur. In de randzone van het planperceel, of daar net buiten, werden Zwartkop, Roodborst, Merel, Vink en Tjiftjaf waargenomen. Op 13 mei werden naast wederom Kauw, Zwartkop en Merel waargenomen maar ook Grote Bonte Specht, Koolmees en Pimpelmees.

3.2.3 Conclusie & Discussie

Op basis van de verkregen gegevens kan worden geconcludeerd dat Huismus niet op het planperceel broedt. Ook tijdens de later verrichte inventarisaties werd geen Huismus waargenomen.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken en omstandigheden.

Datum	Tijd	Doel	
28 april 2022	10:35 -11:15	Huismus*/Gierzwaluw	Bewolking 100 %, wind: 0-1 Bft. Temp. 12 °C,
13 mei 2022	10:40 -11:30	Huismus*/Gierzwaluw	Bewolking 20 %, wind: 2/3 Bft. Temp. 17 °C
14 juni 2022	20:55 - 00:15	Gierzwaluw*/vleermuizen*	Bewolking 0 %,wind: 0-1 Bft, Temp. start 16 °C
4 juli 2022	21:00 - 23:50	Gierzwaluw*/vleermuizen*	Bewolking 80 %,wind: 0-1 Bft, Temp. 17 °C
14 juli 2022	20:55 - 23:30	Gierzwaluw*/vleermuizen*	Bewolking 40-10 %,wind: 1-3 Bft, Temp (start). 17 °C
24 augustus 2022	21:05 - 23:05	vleermuizen*	Bewolking 30-90 %,wind: 0-1 bft, Temp. (start) 22 °C
20 september 2022	21:01 - 22:50	vleermuizen*	Bewolking 80-10 %,wind: 0-1 Bft, Temp. (start) 14 °C

* Inventarisatie specifiek gericht op deze soort(groep)

3.3 Gierzwaluw

3.3.1 Methode

Er werden drie specifieke inventarisaties verricht specifiek gericht op het waarnemen van Gierzwaluw (14 juni, 4 juli en 14 juli). Deze inventarisaties vonden plaats in de avonduren van (bij benadering) zonsondergang tot laat in de schemering.

3.3.2 Resultaten

Er werden geen nest-indicatieve waarnemingen gedaan van Gierzwaluw. De soort werd alleen 14 juli waargenomen, toen een viertal exemplaren kortstondig hoog in de lucht over de planlocatie vloog. Ook tijdens de inventarisaties van Huismus, die in de ochtend plaatsvonden, werd geen Gierzwaluw waargenomen.

3.3.3 Conclusie

De gebouwen op de planlocatie fungeerden niet als broedlocatie voor Gierzwaluw

3.4 Vleermuizen

3.4.1 Inleiding

Het onderzoek naar vleermuizen richtte zich met name op de mogelijk aanwezigheid van (vaste) verblijfplaatsen van vleermuizen, hier relevant omdat de werkzaamheden specifiek aan de gebouwen plaatsvinden. In de QuickScan werd het woonhuis en de grote schuur op het planperceel als potentieel geschikt beoordeeld voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

3.4.2 Materiaal & methoden

Materiaal. Waarnemingen werden verricht met behulp van batdetectoren waarmee digitale (time expansion) opnamen konden worden gemaakt, die vervolgens konden worden opgeslagen op een digitale recorder. Met deze digitaal geregistreeerde geluidswaarnemingen kon later met behulp van computersoftware de waargenomen soort met meer zekerheid worden bepaald, dan wel worden geverifieerd (spectrogram). Soms werden zaklampen gebruikt om visuele waarnemingen te ondersteunen. Bij geschikte lichtomstandigheden leverden visuele waarnemingen zonder enig hulpmiddel bij het verrichte onderzoek eveneens belangrijke informatie op. Met name bij het onderzoek in de voorjaars/zomerperiode, waarbij zeker in het eerste deel van de waarnemingsperiode ook visueel uitvliegende vleermuizen kunnen worden waargenomen.

Weersomstandigheden. Er werd uitsluitend geïnventariseerd indien de weersomstandigheden activiteiten van vleermuizen niet beperkten, dus niet bij harde wind (> 4 Bft) of (substantiële) regenval binnen een belangrijk deel van de onderzoeksperiode.

Methode/werkwijze. De verrichte onderzoeksinspanning en de gehanteerde onderzoeksperiodes vonden plaats volgens richtlijnen van “Het vleermuisprotocol 2021”. In een enkel geval is daarbij bewust afgeweken van de standaard werkwijze die hierin wordt aangegeven. Indien dit het geval is zal dit hier volgende, of bij de desbetreffende waarnemingsdatum, worden vermeld.

Om te bepalen of de gebouwen op de planlocatie door vleermuizen werden gebruikt als verblijfplaats, werd tijdens een waarnemingsavond in het voorjaar/zomeronderzoek door twee waarnemers aan weerszijde van het gebouw gepost gedurende de tijd dat vleermuizen “uitvliegen”. Op deze wijze was daarmee goed zicht (en oor!) op alle zijden, en kon zo met grote zekerheid bepaald worden of vleermuizen het woonhuis of schuur gebruikten als verblijfplaats. Tussen de waarnemers was contact met behulp van portofoons, zodat over verrichte waarnemingen direct kon worden gecommuniceerd. Daarmee kon vliegrichting en daarmee herkomst van waargenomen vleermuizen nog beter worden vastgesteld. Deze waarnemingsmethode maakt een controlebezoek in de ochtend/einde donkerperiode overbodig. Immers, als er met zekerheid gedurende de uitvliegperiode 's avonds kan worden vastgesteld dat er geen dieren uitvliegen, kan gesteld worden dat er geen dagverblijfplaats aanwezig is. Indien tijdens de waarnemingen gedurende uitvliegperiode twijfel bestaat over de herkomst van waargenomen vleermuizen, wordt standaard overigens alsnog een vroege ochtend bezoek uitgevoerd.

Indien vleermuizen “uitvliëgend” worden waargenomen kan het aantal dieren dat wordt waargenomen direct ook een beeld geven van de functie van de verblijfplaats. Wel kan het alsnog noodzakelijk worden het standaard veldonderzoek ook in dit opzicht uit te breiden met extra bezoeken om aanvullende informatie te verkrijgen over de omvang en aard een dergelijke verblijfplaats.

De aanwezige bebouwing wordt niet beschouwd als een potentiële geschikt zogeheten massa winterverblijfplaats voor de Gewone dwergvleermuis. Een situatie waarbij tientallen tot enige honderden dieren samen overwinteren.

3.4.3 Resultaten

In deze paragraaf worden de resultaten van het vleermuisonderzoek per waarnemingsavond/nacht weergegeven. De paragraaf wordt afgesloten met een conclusie en discussie.

- **14 juni** Tijd: 20:55*- 00:15. Waarnemers: 2 pers.

Inventarisatie waarbij met twee personen op de diagonaal van het gebouw werd gepost. Om 22:46 werd aan de (noord)westzijde de eerste vleermuis waargenomen; een Gewone dwergvleermuis die kort langs deze zijde vloog. Aan de (zuid)oostzijde was dit om 22:45, zeer waarschijnlijk dat deze waarnemingen hetzelfde exemplaar betroffen. Aan de westzijde wordt daarna met enige regelmaat een langsvliegende Gewone dwergvleermuis gehoord. Het betrof een exemplaar dat aan deze zijde "heen en weer" vloog/foerageerde. Aan de oostzijde werd tot 23:15 nog slechts één keer een Gewone dwergvleermuis gehoord (kort), en er wordt kort overvliegende Laatvlieger gehoord (23:07). Om 23:15 wordt de bovenbeschreven positie van de waarnemers beëindigd en wordt er al lopend op meerdere posities rond de boerderij/schuur en op het open deel van het perceel waargenomen. Naast de nog steeds aanwezig Gewone dwergvleermuis werd een sociale roep gehoord van een vliegende Ruige dwergvleermuis. Daarna worden tot 00:05 nog meerdere korte waarnemingen gedaan van een Ruige dwergvleermuis. Om 23:30 werd eveneens kort een Laatvlieger gehoord.

Resumé: Er werden geen waarnemingen gedaan van uitvliegende vleermuizen. Gelet op de binding die zowel de Gewone dwergvleermuis als de Ruige dwergvleermuis hadden met de westzijde van het gebouw lijkt, zeker wat betreft de Gewone dwergvleermuis een dagverblijfplaats een reële mogelijkheid. Verwacht werd dat deze ergens meer aan de west- voorzijde van het gebouw ligt (nabijheid woongebouw).

**Vroege aanvangstijd i.v.m. combinatie met waarneming Gierzwaluw in de vooravond.*

- **4 juli.** Tijd: 21:00- 23:50. Waarnemers: 2 pers.

Gelet op de waarnemingen verkregen op 14 juni was dit keer de aandacht rond de uitvliegtijd speciaal gericht op het deel nabij het woonhuis aan de westzijde en werd de andere diagonaal gebruikt (zuidwest-noordoost) door de waarnemers. Om 22:35 wordt een Gewone dwergvleermuis waargenomen die voor enige tijd (circa 5 minuten) zichtbaar rondvloog zeer nabij de hoek tussen woonhuis en schuur aan de westzijde. Hierna werd "de" Gewone dwergvleermuis frequent waargenomen op wat grotere afstand vliegend/foeragerend langs de westzijde van schuur/woonhuis. Om 22:40 en 22:41 werd kort een overvliegende Laatvlieger waargenomen. Aan de noordoostzijde van het gebouw wordt slechts een enkele waarneming gedaan van een kort op grotere afstand overvliegende Gewone dwergvleermuis. Om 23:02 werd kort een Ruige dwergvleermuis waargenomen. Verder worden tot het einde van de waarnemingsperiode meerdere korte waarnemingen gedaan van een Gewone dwergvleermuis.

Resumé: Er werden wederom geen uitvliegende vleermuizen waargenomen, maar de waarnemingen van de Gewone dwergvleermuis en het gedrag wijzen nog steeds sterk op de aanwezigheid van een verblijfplaats van dit exemplaar. Er zijn geen waarnemingen meer die wijzen op de aanwezigheid van een verblijfplaats van een Ruige dwergvleermuis.

- **14 juli** Tijd: twee perioden: 20:55 - 23:30. Waarnemers: 2 pers.

Met name om nogmaals een poging te doen de (dag)verblijfplaats van de eerder waargenomen Gewone dwergvleermuis vast te stellen, werd tot een "extra" voorjaarsbezoek besloten. Gekozen werd voor een avondbezoek en geen ochtendbezoek. Dit omdat bij het lokaliseren van een verblijfplaats van een enkel individu in de ochtend, de kans bestaat dat het dier geen

“inzwermgedrag” vertoont, zoals bij kolonies van Gewone dwergvleermuis het geval is, maar rechtstreeks “invliegt” en dit mogelijk bovendien in de donkerperiode kan plaatsvinden.

Er werd met twee waarnemers gepost aan de westzijde van het gebouw, het deel waar afgaande op de eerdere waarnemingen het meeste kans op de verblijflocatie was. Elk van de waarnemers nam een deel van het dak dan wel de kopzijde van de schuur voor zijn rekening bij het, met name ook visueel, waarnemen.

Om 22:29 wordt een dwergvleermuis waargenomen. Beide waarnemers zagen het dier niet uitvliegen vanaf de delen die zij specifiek controleerden. Waarschijnlijk dezelfde Gewone dwergvleermuis blijft later langs de westzijde van het huis vliegen/foerageren zoals op de eerdere waarnemingsdata het geval was. Dat het hierbij om één vleermuis ging die zowel aan de zuidwestzijde als aan de noordwestzijde kon worden waargenomen werd bevestigd door tegelijkertijd op beide locaties waar te nemen. Rond 22:55 werd eenmalig een sociale/werfroep van een grootoorvleermuis waargenomen aan de zuidwestzijde. Gelet op het verspreidingsgebied van de twee in ons land voorkomende soorten betrof het hier een Gewone Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). Rond deze tijd wordt, eveneens ook kort, een vliegsonar van een Ruige dwergvleermuis waargenomen.

- **24 augustus** *Tijd: 21:05- 22:55. Waarnemer(s) 2 pers.*

Aan de west en aan de noordzijde van het gebouw/schuur was vanaf het begin van de waarnemingsperiode tot aan het einde van de waarnemingsperiode een Gewone dwergvleermuis aanwezig die zeer frequent een werfroep liet horen. Het dier was met een enkele onderbreking op deze locaties aanwezig. De waarnemingen wezen uit dat het één exemplaar betrof dat de hier beschreven zone bestreek. Eén keer werd gelijktijdig vliegsonar van twee gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Rond 21:25 werden enkele korte waarnemingen gedaan van een Laatvlieger. Aan het einde van de waarnemingsperiode (22:58) werd eveneens kort nog een waarneming gedaan van een Laatvlieger. Rond 21:50 werd een waarneming gedaan van een sociale/werfroep van een Gewone grootoorvleermuis. Het bleef bij één enkele waarneming.

- **20 september** *Tijd: 21:01- 22:50. Waarnemer(s) 2 pers.*

Aan het begin van de waarnemingsperiode werden zowel aan de noordzijde als aan de zuidwestzijde enkele korte waarnemingen gedaan van een langsvliegende Ruige dwergvleermuis. Werfroepen van deze soort werden niet gehoord.

Wederom was gedurende vrijwel de gehele waarnemingsperiode een Gewone dwergvleermuis aanwezig aan de west- en noordzijde van het gebouw/schuur, waarvan regelmatig een werfroep waarneembaar was. De eerste werfroep van deze soort werd 21:30 waargenomen, maar eerder werden al waarnemingen gedaan van een rondvliegend en foeragerend exemplaar.

Er werden op deze waarnemingsavond geen andere soorten waargenomen.

3.4.4 Conclusie & Discussie

- **Gewone dwergvleermuis**

Verblijfplaats. De waarnemingen van de Gewone dwergvleermuis en het waargenomen gedrag in het voorjaar, maar met name in het najaar, wijst op de aanwezigheid van een vaste dagverblijfplaats in deze periode. De planlocatie ligt te geïsoleerd van andere bebouwing om te kunnen veronderstellen dat het dier van elders afkomstig is. Dat de exacte verblijfplaats ondanks drie bezoeken niet werd achterhaald, kan veroorzaakt zijn door de mogelijkheid dat gedurende de waarnemingsperiode meerdere plekken gebruikt werden. De twee gebouwen bieden hiertoe

voldoende mogelijkheden. De waarnemingen wijzen er wel op dat dit aan dit aan de voorzijde is. Dus woonhuis of het direct aangrenzende deel van de grote schuur.

Paarterritoria. Er is één paarterritorium aanwezig van een Gewone dwergvleermuis.

- **Laatvlieger**

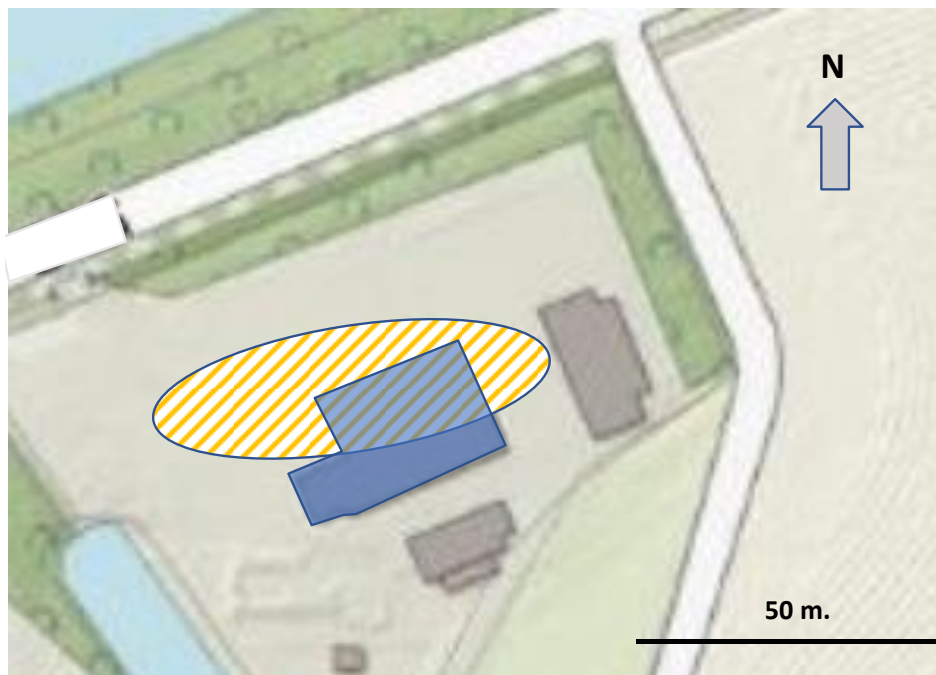
Met uitzondering van de laatste waarnemingsavond, werden op alle andere avonden waarnemingen gedaan van Laatvlieger. De waarnemingen wijzen wel op de aanwezigheid van een verblijfplaats in de omgeving maar niet op een verblijfplaats op de planlocatie. Er werd altijd slechts één exemplaar waargenomen en de soort werd ook niet voor langere tijd op de planlocatie waargenomen hetgeen vaak het geval is bij de aanwezigheid van een kolonieverblijf.

- **Gewone Grootoorvleermuis**

De soort werd niet waargenomen rond de uitvliegtijd tijdens de voorjaar/zomerbezoeken. Hoewel de vliegsonar van deze soort niet ver reikt, hadden er bij een verblijfplaats ook visuele of waarnemingen van uitvliegende dieren met de batdetector moeten zijn gedaan. De gebruikte avonden waren zeer geschikt om, ook bij latere schemering, uitvliegende exemplaren visueel waar te kunnen nemen. De wel verkregen waarnemingen (sociale/werfroep) waren van te korte duur voor de aanwezigheid van een vaste paarlocatie. De waargenomen sociale/werfroep, waargenomen zowel 14 juli als 24 augustus, lijkt wel te wijzen op de aanwezigheid van een verblijfplaats van deze soort in de nabije omgeving. Het biotoop is ook geschikt, met de doorlopende houtopstand langs het nabijgelegen kanaal. Mogelijk doet een holte in een boom in de nabijheid dienst als verblijfplaats, of - bij bewoning van gebouwen- , het ten zuidwesten gelegen aangrenzende erf.

- **Ruige dwergvleermuis**

De waarneming in het juni wekte de verwachting dat er een vaste verblijfplaats van deze soort aanwezig zou zijn. Maar op geen van de hierop volgende waarnemingsdata werden waarnemingen gedaan die wezen op de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats. Er werden slechts korte waarnemingen gedaan van passerende exemplaren.

Figuur 2. De globale ligging van het paarterritorium van de Gewone dwergvleermuis (oranje gearceerd). Het woongebouw en aangrenzende schuur zijn hier blauw aangegeven.

4 Effectbeoordeling

4.1 Inleiding

Huismus en Gierzwaluw werden op de planlocatie niet aangetroffen, dit betekent dat de sloop voor deze soort geen negatieve effecten zal hebben.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de ruimte direct grenzend aan het woonhuis en grote schuur dienst doet als paarterritorium van de Gewone dwergvleermuis. Verder is het vrijwel zeker dat er één of meerdere verblijfplaats van één exemplaar van deze soort aanwezig is/zijn in de schuur of het woonhuis. Het dak van het woonhuis en dak van de schuur komen hiervoor het meest in aanmerking. De waarnemingen wijzen op het gebruik van meerdere locaties.

Een nadere beschouwing van de situatie is in het kader van een effectbeoordeling is vereist.

4.2 Gewone dwergvleermuis

- *Vaste verblijfplaats*

Bij de voorgenomen werkzaamheden aan het dak van de grote schuur en het woonhuis zullen één of meerdere vaste dagverblijfplaatsen van één Gewone dwergvleermuis, die tevens dienst doen als paarlocatie (meerdere exemplaren aanwezig) verdwijnen, dan wel tijdelijk niet functioneel zijn voor deze soort.

- *Paarterritorium*

Het aanwezige paarterritorium van een Gewone dwergvleermuis ligt in de zone direct grenzend aan het gebouw. De werkzaamheden op zich zullen hier geen negatieve invloed op hebben. Sterk uitstralende verlichting tijdens de werkzaamheden of tijdens de gebruiksfase nieuw aangebrachte buitenverlichting zou dit wel kunnen veroorzaken (kwetsbare periode: half juli – half oktober). De beschikbare open ruimte op het perceel is relatief groot. Met andere woorden alleen als de lichtverstoring ver reikt is het in dit geval reëel te veronderstellen dat het perceel tijdelijk of blijvend geen plaats meer biedt voor het paarterritorium.

- *Overig*

Het foerageergebied van de Gewone dwergvleermuis beslaat een veel groter gebied dan alleen de smalle zone rond de bebouwing. Ook indien lichtuitstraling enige inperking van de beschikbare ruimte op het planperceel teweeg brengt, zal dit niet leiden tot een ecologisch effect van enige betekenis.

4.3 Conclusie

De voorgenomen ontwikkeling tast in ieder geval tijdelijk de functionaliteit aan die de planlocatie heeft als verblijfslocatie voor de Gewone dwergvleermuis. De functionaliteit die het heeft als paarterritorium voor deze soort lijkt niet te worden aangetast, maar kan op de voorhand niet geheel worden uitgesloten als gevolg van gebruik kunstlicht tijdens werkzaamheden of in de gebruiksfase.

5 Conclusie natuurwet- en regelgeving

5.1 Wet natuurbescherming

Soortbescherming

Een negatief effect op vogels waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn is uitgaande van de planontwikkeling niet te verwachten. Dat geldt niet voor wettelijk beschermde locaties van vleermuizen. In dit geval de aantasting van één of meerdere vaste verblijfplaatsen van één Gewone dwergvleermuis, en mogelijk voor de aantasting van een paarterritorium van dit exemplaar.

Voor het tijdelijk dan wel blijvende verlies van een verblijfplaats van een Gewone dwergvleermuis is een ontheffing dan wel een verklaring geen bedenkingen (vvgb) noodzakelijk.

Een ontheffing/vvgb voor het - tijdelijk - verdwijnen van één of meerdere vaste verblijfplaatsen van één Gewone dwergvleermuis kan in het kader van de voorgenomen werkzaamheden worden verleend door het bevoegd gezag. Dit vereist een hierop toegespitst plan van aanpak (activiteitenplan)*.

Preventieve maatregelen die, indien nodig, ingezet kunnen worden om een relevant negatief effect op het paarterritorium te voorkomen lijken relatief eenvoudig te kunnen worden toegepast. Indien deze preventieve maatregelen van toepassing zijn, maar niet gewenst zijn, of niet kunnen worden nagekomen, zal ook voor het effect op het paarterritorium een ontheffing/vvgb in het kader van soortbescherming uit de Wet natuurbescherming moeten worden aangevraagd. In paragraaf 6 worden preventieve maatregelen beschreven die overtreding van de Wet natuurbescherming wat betreft dit paarterritorium kunnen voorkomen, en daarmee een aanvraag ontheffing/vvgb voor het verstoren ervan niet noodzakelijk maken.

- *Toen duidelijk werd dat een vaste verblijfplaats aanwezig was, werden vooruitlopend op deze vervolgstappen door AFO tijdens het onderzoek 4 vleermuiskasten opgehangen. Deze kunnen op deze locatie dienst doen als tijdelijk verblijfplaats voor de Gewone dwergvleermuis.*

6 Preventieve maatregelen & advies

In het kader van de natuurwetgeving

- Tijdens de paarperiode van de Gewone dwergvleermuis (half juli t/m begin oktober) dient uitstralende (bouw)verlichting richting het aanwezige paarterritorium (zie fig. 2) of hoog uitstralende verlichting op het perceel zelf te worden voorkomen. Dit zou een sterk negatief kunnen hebben op de geconstateerde aanwezigheid van het paarterritorium van de Gewone dwergvleermuis. Dit geldt ook voor de gebruiksfase. Een ontheffingsaanvraag/vvgb wordt anders ook noodzakelijk ten aanzien van het aanwezige paarterritorium. De negatieve lichtuitstraling kan echter relatief eenvoudig voorkomen worden door geen verlichting aan te brengen hoger dan circa 3 meter, en deze naar de boven en zijwaarts af te schermen. Voor bouwlichten geldt deze afscherming/afstelling eveneens.
- Geadviseerd wordt de hier beschreven beperking voor het gebruik van verlichting duidelijk over te brengen naar betrokken aannemers en toekomstige gebruikers. Deze preventieve maatregelen ten aanzien van verlichting is van toepassing op de periode juli t/m oktober, maar gelden nu tijdelijke alternatieve verblijfslocaties zijn aangebracht in de vorm van kasten feitelijk voor de gehele activiteitsperiode van de Gewone dwergvleermuis (globaal maart t/m november).
- Er dienen om te voldoen aan de Wet natuurbescherming blijvende/permanente verblijfplaatsen aanwezig te zijn voor de Gewone dwergvleermuis in het woongebouw/schuur. Geadviseerd wordt de mogelijkheden hiertoe zo snel mogelijk te verkennen en deze op te nemen in de uitvoering van de te verrichten werkzaamheden. De reeds opgehangen vleermuiskasten hebben in dit geval uitsluitend een functie als tijdelijke verblijfplaats (ter overbrugging tijdens de bouwwerkzaamheden).
- Ondanks dat er geen aanwezigheid werd vastgesteld van Huismus of Gierzwaluw als broedvogel, kan het gebouw wel door enkele andere vogelsoorten gebruikt worden als broedlocatie. Verstoring van nesten "in gebruik" is ook van deze vogels verboden. De aanvang van de werkzaamheden kan dus het beste plaatsvinden buiten de vogelbroedtijd (half maart – eind juli), tenzij door een ter zake kundige (erkend ecooloog) is vastgesteld dat er geen nesten aanwezig zijn.

7 Literatuur/Bronnen

- *Kennisdocumenten Gewone dwergvleermuis & Gewone Grootoorvleermuis & Huismus BII12.*
- *Quick Scan Beschermd planten- en diersoorten Kolhornerweg 3 te Middenmeer, 2021. rapportnummer 2021.3945. Adviesbureau Mertens B.V. Renkum.*
- *Vleermuisprotocol 2021. Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging.*